

Platební místo na směnce

Je-li místo vystavení směnky přesnějším údajem než místo platební (a oba údaje nejsou mezi sebou v rozporu), nemůže nastat nejistota na straně směnečného věřitele ohledně místa, kde má směnku předložit k placení, ani na straně výstavce vlastní směnky o tom, kde má být v den splatnosti připraven na směnku plnit.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Cdo 4497/2009, ze dne 2.6.2010)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce P. V., zastoupeného Mgr. I. B., advokátkou se sídlem v P., proti žalovanému M. S., zastoupenému JUDr. B. K., advokátem se sídlem ve S., o zaplacení částky 500.000,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 18 C 153/2007, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 19. 3. 2009, č. j. 8 Co 213/2009-268, tak, že rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 19. 3. 2009, č. j. 8 Co 213/2009-268, se zrušuje, s výjimkou části výroku I., kterým byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že žaloba byla v nároku na úrok z prodlení ve výši 9 % ročně z částky 500.000,- Kč od 15. 12. 2006 do 31. 12. 2006 a 9,5 % ročně z téže částky od 1. 1. 2007 do 10. 5. 2007 zamítnuta. Rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 3. 11. 2008, č. j. 18 C 153/2007-241, se ve výroku I. v rozsahu, ve kterém byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, a ve výrocih II. a III. zrušuje. Věc se vrací Okresnímu soudu v Českých Budějovicích k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

A. Předchozí průběh řízení

Žalobce se domáhal žalobou podanou u soudu dne 30. 3. 2007, aby žalovaný byl uznán povinným zaplatit mu částku 500.000,- Kč s příslušenstvím. Uvedl, že na předmětnou částku vystavil dne 15. 11. 2006 žalovanému vlastní směnku, splatnou dne 15. 12. 2006, s doložkou bez protestu. Podle žalobce byla předmětná směnka neplatnou, a proto se domáhal vrácení zaplacené částky z titulu bezdůvodného obohacení.

Okresní soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 26. 2. 2008, č. j. 18 C 153/2007-158, žalobu zamítl. K odvolání žalobce Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 26. 6. 2008, č. j. 8 Co 1158/2008-187, rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Ztotožnil se sice s právním názorem soudu prvního stupně, že předmětná směnka je neplatná, neboť údaj místa placení „Česká republika“ je neurčitý, měl však za potřebné vést další dokazování k otázce, zda žalovaný neměl k přijetí žalované částky jiný právní důvod.

Okresní soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 3. 11. 2008, č. j. 18 C 153/2007-241, uznal žalovaného povinným zaplatit žalobci částku 500.000,- Kč s příslušenstvím (výrok I.) a rozhodl o nákladech řízení (výroky II. a III.). Vzal za prokázané, že žalobce žalovanému zaplatil předmětnou částku jako úhradu svého závazku ze směnky, kterou posoudil jako neplatnou pro neurčitost údaje o místě, kde má být placeno. Žalovaný podle soudu prvního stupně neprokázal, že by měl k přijetí žalované částky jiný právní titul. Soud prvního stupně proto uzavřel, že žalovaný se přijetím žalované částky na úkor žalobce bezdůvodně obohatil.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem ze dne 19. 3. 2009, č.j. 8 Co 213/2009-268, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil s výjimkou části příslušenství, ve které rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl (výrok I.) a rozhodl o nákladech řízení (výrok II.). Ztotožnil se se skutkovými i právními závěry soudu prvního stupně s výjimkou otázky nároku na úrok z prodlení. V uvedeném směru dospěl k závěru, že úrok z prodlení náleží žalobci až ode dne, kdy byla žalovanému doručena žaloba, neboť dřívější výzvu k plnění žalobce netvrdil ani neprokázal.

B. Dovolání

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost spatřoval v ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) a c) o.s.ř. Z obsahu dovolání lze dovodit (§ 41 odst. 2 o.s.ř.), že směřuje proti potvrzující části rozsudku odvolacího soudu. Jako dovolací důvod žalovaný uvedl nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř.). Odvolacímu soudu vytkl nesprávné posouzení otázky platnosti předmětné směnky. Dle názoru žalovaného neznamená absence či neurčitost údaje o místě placení na směnce bez dalšího její neplatnost, neboť pro takový případ platí, že místo uvedené u jména směnečnickova [správně výstavce, srov. čl. I § 76 odst. 3 zákona č. [191/1950](#) Sb.] je místem platebním a zároveň místem směnečnickova [správně výstavcovova] bydliště. Údaj místa vystavení (N.) a adresa výstavce (N., N.) přitom na směnce uvedeny jsou. Podle žalovaného navíc žalobce úhradou směnky v termínu potvrdil její platnost, a jeho další kroky včetně podání žaloby jsou pouze spekulativní.

Žalobce ve svém vyjádření jednak poukázal na to, že zástupce žalovaného JUDr. Bořivoj Kalina byl vyškrtnut ze seznamu advokátů, a dále zpochybnil zásadní právní význam otázky určitosti platebního místa směnky, neboť uvedenou otázkou se Nejvyšší soud již zabýval v rozhodnutích pod sp. zn. 29 Cdo 3964/2007, 29 Cdo 4644/2007, 29 Cdo 996/2005 a 29 Odo 1645/2005.

C. Přípustnost

Vzhledem ke skutečnosti, že obě napadená rozhodnutí byla vyhlášena před dnem účinnosti zákona č. [7/2009](#) Sb., dovolací soud věc s ohledem na čl. II bod 12 cit. zákona projednal podle občanského soudního řádu ve znění před 1. 7. 2009.

Nejvyšší soud zjistil, že dovolání je včasné, splňuje formální obsahové náležitosti předepsané § 241a odst. 1 o.s.ř. a je podané oprávněnou osobou. Dovolací soud dále zkoumal, zda byl dovolatel řádně zastoupen advokátem nebo notářem, jak ukládá § 241 o.s.ř. Z vyžádaných zpráv České advokátní komory a Slovenské advokátní komory dovolací soud zjistil, že právní zástupce dovolatele JUDr. Bořivoj Kalina byl od 18. 8. 2005 v České republice veden jako hostující evropský advokát podle § 35f zákona č. [85/1996](#) Sb. S účinností od 7. 7. 2009 byl JUDr. Bořivoj Kalina Slovenskou advokátní komorou vyškrtnut ze seznamu advokátů. Dne 20. 5. 2009, kdy bylo dovolání podáno k poštovní přepravě, byl tedy oprávněn poskytovat právní služby jako advokát v plném rozsahu. Protože podmínka zastoupení dovolatele advokátem platí jen pro podání dovolání (srov. Bureš, Drápal, Krčmář a kol. Občanský soudní řád. Komentář. Díl II., 7. vyd. Praha: C.H. Beck 2006, str. 1262), považoval dovolací soud podmínku zastoupení dovolatele za splněnou.

Nejvyšší soud se dále zabýval přípustností dovolání. Dovolání není přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř., neboť soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku proto, že na základě změněného skutkového stavu - v důsledku doplněného dokazování k otázce jiného právního důvodu plnění - dospěl k odlišnému právnímu posouzení věci, a nikoliv proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1933/98, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2009, sp. zn. 26 Cdo 2366/2007, rozhodnutí jsou dostupná na internetových stránkách soudu).

Přípustnost dovolání může být proto založena jen za podmínky upravené v § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř., tj. pokud dovolací soud, za použití hledisek příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí je zásadního právního významu. Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí je dán zejména tehdy, jde-li o řešení právní otázky, která dovolacím soudem ještě nebyla řešena, která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo která řeší právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o.s.ř., ve znění do 30. 6. 2009).

Otázkou, zda neurčitost údaje o místě placení na směnce, daná jeho příliš obecným vymezením, způsobuje neplatnost směnky i v případě, kdy směnka obsahuje určitý údaj o místě svého vystavení, se dovolací soud dosud nezabýval, a proto je dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. přípustné.

D. Důvodnost

Podle čl. I. § 75 bodu 4 zákona č. 191/1950, zákona směnečného a šekového (dále jen „směnečný zákon“), je podstatnou náležitostí vlastní směnky údaj místa, kde má být placeno. Podle § 76 odst. 3 směnečného zákona, není-li zvláštního údaje, platí, že místo vystavení směnky je místem platebním a zároveň místem výstavceva bydliště.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího soudu „nezbytnou náležitostí vlastní směnky je údaj místa, kde má být placeno, když její výstavce se právě v platebním místě zavazuje směnku zaplatit a věřitel má právo jen v tomto platebním místě na dlužníkovi plnění podle směnky požadovat. Platební místo je tak místem, kde má být směnka při splatnosti k placení předložena a případně také pro neplacení protestována. Přitom údaje o místě, kde má být placeno, nesmí být rozporné, a nelze akceptovat ani uvedení místa placení způsobem alternativním. V takových případech by totiž nebylo možno jednoznačně a bez jakýchkoli pochybností určit, kde (v jakém místě) má výstavce směnky vlastní povinnost plnit a majitel takové směnky právo plnění vyžadovat“ (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2006, sp. zn. 29 Odo 1645/2005). K naplnění požadavku určitosti údaje platebního místa přitom postačí, je-li platební místo na směnce vyznačeno alespoň s přesností obce nebo města (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3964/2009, srov. také Kovařík, Z., Směnka a šek v České republice, 3. vyd., Praha: C.H. Beck 2000, str. 85).

Podle konstantní judikatury Nejvyššího soudu závěr o neurčitosti či nesrozumitelnosti právního úkonu předpokládá, že ani jeho výkladem nelze dospět k nepochybnému poznání, co chtěl účastník projevit (§ 35 odst. 1 obč. zák.) (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2000, sp. zn. 20 Cdo 2018/98, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 35/2001). Při výkladu právních úkonů má přednost výklad, který nezakládá neplatnost právního úkonu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. 28 Cdo 3233/2006, nebo náleží Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2008, sp. zn. I. ÚS 436/2005). Při výkladu směnečných právních úkonů je přitom třeba přihlížet k povaze směnky jako cenného papíru, jehož základní funkcí je jednoduchá převoditelnost na další osoby. Právě s ohledem na oběžnou funkci směnky nelze na jejím nabyvateli požadovat, aby si ověřoval okolnosti jejího vystavení. Protože nabyvatel směnky má k dispozici pouze směnku jako takovou, lze při výkladu směnky brát v potaz pouze směnečnou listinu a jiné okolnosti lze zohlednit jen tehdy, pokud by musely být známy každé třetí osobě (srov. Kotásek, J., K výkladu směnečných doložek aneb opravdu „musí přísnost bejt“?, In: Pocta Petru Hajnovi k 75. narozeninám, Praha: Wolters Kluwer 2010, str. 157).

Dosavadní judikatura českých soudů považuje za neurčitý údaj místa placení, pokud jsou na směnce uvedena dvě místa, která se navzájem vylučují (citovaný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2006, sp. zn. 29 Odo 1645/2005), místo je uvedeno tak, že nelze dovodit určitou obec (údaj „v trvalém bydlišti“, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2804/2008), nebo jde o rozpor mezi platebním místem a domicilem (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2008, sp. zn.

29 Cdo 4644/2007, nebo z 2. 1. 2007, sp. zn. 29 Odo 996/2005). Za neurčité však již není považováno určení platebního místa u osoby (např. banky), která má v dané obci více provozoven (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3964/2007), nebo v sídle prvního věřitele (remitenta), je-li takové sídlo na směnce uvedeno (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2005, sp. zn. 29 Odo 1053/2004, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 41/2008).

V projednávané věci podle názoru Nejvyššího soudu nelze odhlédnout od skutečnosti, že ač na předmětné směnce je místo placení uvedeno neurčitě („Česká republika“), obsahuje směnka určitý údaj o místě vystavení (N.) a na směnce je uvedena dokonce přesná adresa výstavce. Přitom údaj místa placení není s údajem místa vystavení v rozporu (N. se nacházejí v České republice, na okrese Plzeň-jih). Údaj místa vystavení směnky je proto způsobilý upřesnit údaj o místě placení tak, aby majitel směnky věděl, ve kterém místě má směnku v den splatnosti předložit k placení (srov. čl. I. § 87 odst. 1 směnečného zákona). V intencích čl. I. § 76 odst. 3 směnečného zákona je přitom logické, že majitel směnky (směnečný věřitel) bude v případě příliš obecně určeného platebního místa směřovat za účelem předložení směnky k placení do místa vystavení směnky. Je-li místo vystavení směnky přesnějším údajem než místo platební (a oba údaje nejsou mezi sebou v rozporu), nemůže nastat nejistota na straně směnečného věřitele ohledně místa, kde má směnku předložit k placení, ani na straně výstavce vlastní směnky o tom, kde má být v den splatnosti připraven na směnku plnit. Předmětná směnka není proto pro neurčitý údaj o platebním místě neplatná.

Protože odvolací soud věc nesprávně právně posoudil, dovolací soud rozsudek odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl dovoláním napaden, bez jednání (§ 243a odst. 1 o.s.ř.) podle § 243b odst. 2 věty za středníkem o.s.ř. zrušil. Vzhledem k tomu, že důvody, pro které byl rozsudek odvolacího soudu zrušen, platí i pro rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud ve stejném rozsahu i jeho rozsudek (§ 243b odst. 3 o.s.ř.) a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Omezení vlastnického práva veřejným prostranstvím a bezdůvodné obohacení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Opomenuté vyjádření účastníka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Služební poměr](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Pohledávka](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)